

ADRES/DZIAŁKA:
UL. KOŚCIELNA 6
89-100
NR. EWID. 2425

OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

DETAL ARCHITEKTONICZNY KOŚCIOŁA ŚW. WAWRZYŃCA W NAKLE NAD NOTECIĄ

Adres: Ul. Kościelna 6, 89-100 Nakło nad Notecią

Nr ewidencji zabytku: 2425

Nr księgi wieczystej nieruchomości: BY1N/00020360/6

Użytkownik: Parafia pw. Św. Wawrzyńca

Inwestor/Zleceniodawca: Ks. prob. Michał Adamczyk

Data budowy: 1843

Architekt: Roger Sławski

Autor opracowania: Alicja Liczkowska

1. RYS HISTORYCZNY

Budynek wniesiony z cegły w 1843 roku przez poznańskiego architekta Rogera Sławskiego, rozbudowany do obecnego planu w 1925 roku. Istotny dla całościowego odbioru bryły detal architektoniczny w postaci dolnych waz z girlandami i górnych pozbawionych tych fragmentów dodany został po wspomnianej rozbudowie w technice drobnego lastryko pokrytego farbą w kolorze złamanej bieli. W latach. 30. cegły pobielono wapnem, czego dowodzą archiwalne zdjęcia grupowe z kościelnych uroczystości, gdzie w tle widać białą ścianę z widocznymi spoinami. Od tego czasu w społeczności mieszkańców jest on nazywany „białym kościołem”, w kontraście do nieotynkowanego budynku kościoła pw. Św. Stanisława znajdującego się niedaleko. Kościół otynkowano w latach 40. XX wieku w kolorze złamanej bieli. W partii przyziemia dokonano licznych napraw i przemalowań.

Fot. 1 Bryła kościoła w 1910 roku. Źródło:
<https://polska-org.pl/7815696,foto.html?idEntity=7815691>

Fot. 2 Bryła kościoła w 1940 roku. Źródło:
<https://polska-org.pl/9407030,foto.html?idEntity=7815691>

2. OPIS INWENTARYZACYJNY

Opisywany budynek jest barokową budowlą bazylikową, trzynawową, na planie prostokąta, z występującym poza lico portalem o trójkątnym frontonie do którego prowadzą schody od strony wschodniej, oraz półokrągłą absydą mieszczącą prezbiterium wraz z trzema dobudówkami spiętymi w łuk i zamykającymi bryłę od strony północnej. Zamknięcie planu zaakcentowane jest przez cztery spinające formę pseudoryzalitu wieńczące nawy boczne.

Na wschodniej elewacji mieszczą się trzy otwory drzwiowe zamknięte łukiem z oryginalną stolarką, nad którymi znajdują się wieże rozpoczynające trakt naw; najwyższa, środkowa, na planie kwadratu, zamknięta dachem

hełmowym, z biforium od strony wschodniej i zachodniej znajdującymi się powyżej latarni wież bocznych. Wieże dzielone są delikatnym gzymsem. Po przeciwnej stronie kościoła kalenicę zamyka sygnaturka.

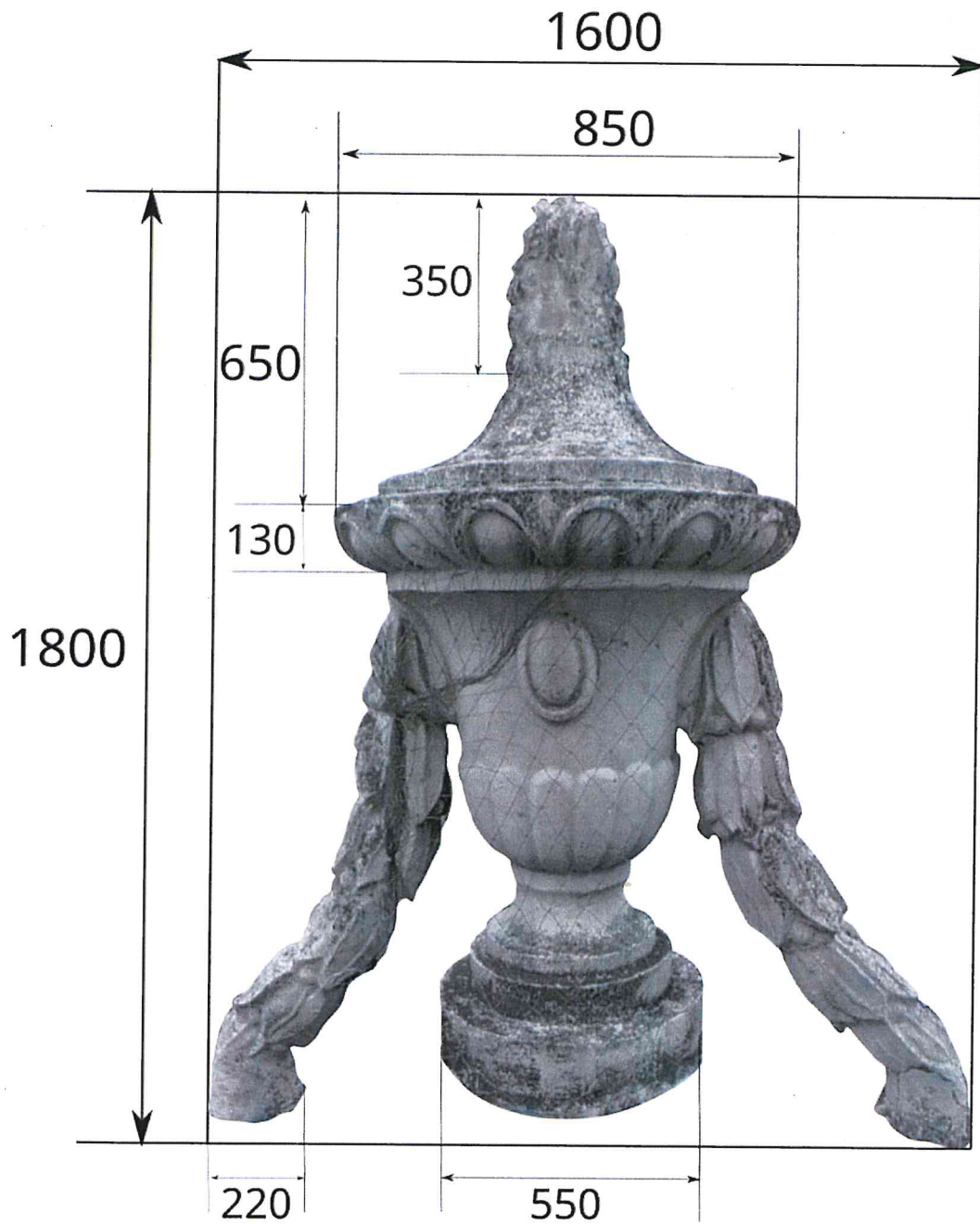
W dolnej kondygnacji i clerestorium lico ściany jest rzeźbiarsko zróżnicowanie poprzez wprowadzenie cienkich pilastrów i opasek okiennych; plany dodatkowo różnicuje kolor-ciemniejszy we wgłębieniach i jaśniejszy w partiach wysuniętych, choć nie jest to regułą. Powyżej partii przyziemia pod dachem nawy głównej oraz absydy delikatny detal z wysadzanych cegieł. Stolarka okienna wtórna, zamknięta półkolistym łukiem z opaskami okiennymi o mocno zaakcentowanym kłińcu szczytowym.

Pseudoryzaloty zwieńczone drobnymi attykami, z dwuspadowym zamknięciem łuku odcinkowego, przywodzące na myśl barokowe elewacje parawanowe, na szczycie których stoją pełnoplastyczne detale architektoniczne w postaci kielichów z pokrywą, oraz z obustronnymi girlandami. Kielichy te występują także wyżej, lecz już bez girland, w miejscu dawnych wieżyczek (fot. 1)

Detale architektoniczne w postaci waz wykonane z drobnego lastryko, malowane.

3. OPIS PRZEDMIOTU ZAMÓWIENIA

Przedmiotem opisu są cztery detale architektoniczne w formie pełnoplastycznych rzeźb w kształcie kielicha z pokrywą, z obustronnymi girlandami. Detale znajdują się na szczytach Kościoła św. Wawrzyńca w Nakle nad Notecią. Obiekty o wymiarach 1800/1600/850 cm wykonano w technice lastryko z formy odlewniczej. W składzie masy sztucznego kamienia znajduje się cement, kruszywo różnego rodzaju oraz wapno; całość pokryta jest wtórnymi warstwami malarskimi w kolorze złamanej bieli.

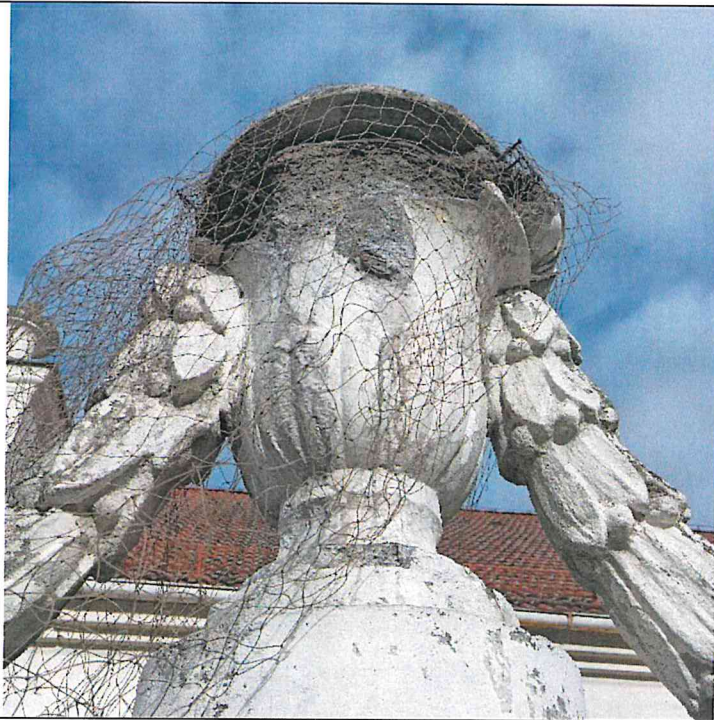

3. STAN ZACHOWANIA I PRZYCZYNY ZNISZCZEŃ

Stan zachowania rzeźb jest bardzo zły. Liczne, głębokie spękania pokrywy doprowadziły do jej całkowitego rozczłonkowania. Wskutek naprzemiennych cykli zamarzania i rozmarzania pod pokrywą widoczna jest zaawansowana dezintegracja granularna. Między kielichem a ścianą kościoła odnotowano nawarstwienia biologiczne. Głęboki rozpad i ubytki wielkości pięści u podnóża girland zagrażające statyce. Duże, powierzchniowo rozległe braki materiału na rancie naczynia, widoczne odspojenia, rozwarstwienia i siatka spękań. Całość wymagająca gruntownego wyczyszczenia, wzmocnienia i rekonstrukcji rzeźbiarskich.

Fot. 3. Liczne uszkodzenia, rozpad bryły rzeźby

Fot. 4. Poprzednie naprawy prowadzone niewłaściwymi metodami i pogłębiające zniszczenia (widoczne wystające wkręty do płyt gipsowych)

Fot. 5. Spękanie płaszczyzn i kruszenie się materiału

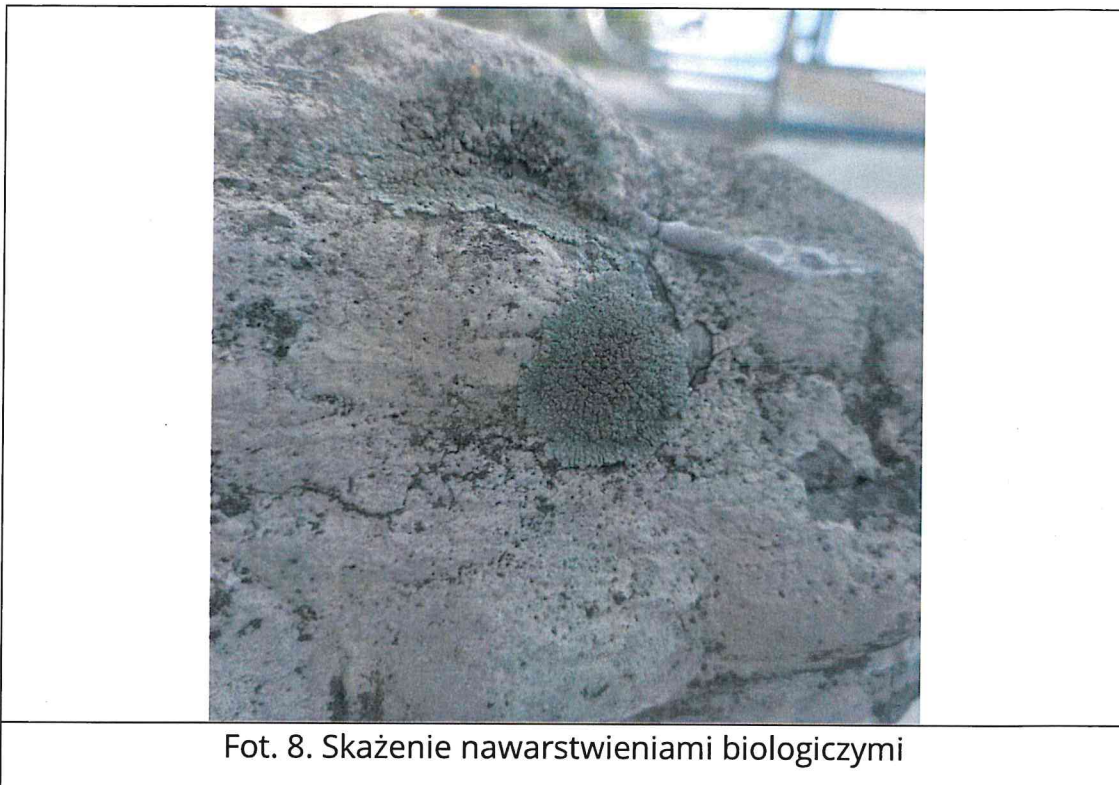

Fot. 6. Silna dezintegracja sztucznego kamienia wskutek wmywania przez wodę z solami

Fot. 7. Rozpad, osypywanie się powierzchni

Fot. 10. Uzupełnienie cementowe korony kielicha